

A Descriptive Analysis of Proverbs and Folk Beliefs of the Maraghian Community in Alamut: A Cultural Study Based on Geertz's Thick Description Approach

**Mohamad Mobini Shoorestani^{*1}, Seyed Hashem Mousavi²,
Mohamad Amin Kanani³, Hadi Noori⁴**

Received: 02/01/2024

Accepted: 14/04/2025

Abstract

This study examines the proverbs and folk beliefs of the Maraghian community in Alamut from a cultural-semantic perspective, employing Geertz's thick description approach. The primary aim is to analyze the social and symbolic meanings of these cultural elements and their role in representing ethnic identity and structuring social relations. The findings indicate that the Maraghian proverbs are not

* Corresponding Author's E-mail:
mobini_sh_m@webmail.guilan.ac.ir

1. PhD candidate in Cultural Sociology, Social Science department, Faculty of Literature and Humanities, University of Guilan, Rasht, Iran
<https://orcid.org/0000-0002-8740-9436>
2. Assistant Prof. Department of Social Sciences, Faculty of Literature and Humanities, University of Guilan, Rasht, Iran.
<https://orcid.org/0000-0001-9386-1675>
3. Associate Prof. Department of Social Sciences, Faculty of Literature and Humanities, University of Guilan, Rasht, Iran.
<https://orcid.org/0000-0002-2081-9318>
4. Associate Prof. Department of Social Sciences, Faculty of Literature and Humanities, University of Guilan, Rasht, Iran.
<https://orcid.org/0000-0002-3747-917x>

Copyright: © 2025 by the authors. Submitted for possible open access publication under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY- NC) license <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>.

merely linguistic devices but meaningful structures that reinforce cultural values, social norms, and power relations. Some of these proverbs emphasize endogamy, economic independence, and social solidarity, functioning as mechanisms for intergenerational knowledge transmission. Conversely, the community's folk beliefs are largely rooted in lived experience and interactions with the natural environment, reflecting local perceptions of natural and social phenomena. Results further show that these cultural elements, when faced with social change and modernization, serve as tools for preserving ethnic identity and fostering cultural resilience. The study underscores the importance of documenting and analyzing such cultural elements to enhance understanding of identity formation processes and cultural sustainability in local communities.

Keywords: Proverbs; folk beliefs; Maraghian community of Alamut; cultural semantics; ethnic identity; interpretive analysis; Clifford Geertz.

Introduction

Background of the Study

Previous research indicates that no direct studies have been conducted on the analysis of Iranian proverbs using Clifford Geertz's thick description approach. However, some works in the field of symbolic anthropology and the cultural interpretation of rituals—such as those by Sarafraz (2020) and Ghajeghi-Nejad et al. (2020)—have introduced this approach. In studies related to proverbs, works by Khosravi-Shakib (2024) and Babazadeh et al. (2019) have addressed social and critical aspects; nevertheless, the symbolic analysis and exploration of semantic layers within a specific cultural context have received less attention. The present research fills this gap by focusing on the linguistic and cultural manifestations of the Maraghian

community in Alamut and analyzing them within Geertz's theoretical framework.

Goals, questions, and assumptions

The Goals of the present study are as follows:

- To analyze the social meanings of the proverbs and folk beliefs of the Maraghian community and identify the social values embedded within them.
- To examine the role of these cultural elements in explaining social relations, ethnicity, the natural environment, and family relations.
- To explore the interconnections between proverbs, folk beliefs, and Maraghian ethnic identity, as well as their role in the reconstruction and preservation of culture across generations.

The study aims to answer the following question: How do these cultural elements contribute to a deeper understanding of the culture, social identity, and relations of the Maraghian community of Alamut, and what role do they play in shaping the social structure and values of this group?

Main Discussion

Proverbs are an inseparable part of human social life and, in fact, represent some of the most concise and widely used forms of expression to have emerged within human societies. With slight variations in form, they encapsulate the cognitive experiences of individuals in collective life and in social interaction and communication within community groups (Pour-Ebrahim & Nemati, 2020). Within this broader context, the Maraghian community of Alamut, distinguished by its unique cultural features—including the extensive use of proverbs and folk beliefs—constitutes an ideal case for examining such cultural forms.

This research employed Clifford Geertz's thick description approach, which emphasizes close observation, analysis of social context, and interpretation of semantic layers. Data were collected through semi-structured interviews with residents of Maraghian-inhabited villages in Alamut. From these, nine proverbs and four folk beliefs were selected based on their frequency of use, social meanings, and cultural roles. Data analysis was carried out in five stages:

1. The literal meaning of the proverbs and folk beliefs (thin description);
2. Their symbolic and deeper meanings;
3. The conditions of use and social context;
4. Their social and cultural role in ethnic identity;
5. A thick description of their cultural and social meanings.

The research findings reveal that, in this community, proverbs transcend the status of brief linguistic expressions to form complex semantic systems that reinforce normative values and power relations. For example, the proverb "*Z har cheshmeh āb makhor ke zīresh gach darāyō*" ("Do not drink from every spring, for you may find lime beneath it") implicitly emphasizes endogamy and the preservation of ethnic authenticity, while "*Hamā jor gadu mun vindā biyā, Marughi gadu mun nevindā biyā*" ("Any beggar may be seen, but not a Maraghian beggar") symbolizes the Maraghian pride in social dignity and economic independence.

Similarly, the folk beliefs—such as predicting the weather based on the color of the sky or the behavior of animals—reflect the deep bond between human beings and nature and form part of the community's indigenous wisdom.

Conclusion

Adopting Clifford Geertz's descriptive-interpretive approach, this study set out to examine the proverbs and folk beliefs of the

Maraghian community of Alamut from a cultural-semantic perspective. The findings demonstrate that these cultural elements function not merely as linguistic tools but as symbolic, meaningful structures that play a significant role in explaining the social relations, ethnic identity, and cultural values of the Maraghian people. In this community, proverbs and folk beliefs operate as cultural codes, transmitting value-laden concepts such as social solidarity, family cohesion, adherence to tradition, and modes of engagement with social change.

Overall, the proverbs and folk beliefs of the Maraghian community of Alamut serve as living documents of the oral tradition, carrying social meanings and identity symbols that are instrumental in sustaining solidarity, transmitting values, and resisting cultural change. This research underscores the necessity of documenting and analyzing such cultural elements to safeguard the intangible heritage of local communities and suggests conducting similar studies in other communities to enable comparative analyses of cultural patterns.

References:

- Babazadeh, R., Zanjani, H., & Seyfollahi, S. (2019). Sociological analysis of Azerbaijani folklore discourse based on the story of Qachaq Nabi and common proverbs from the perspective of critical discourse analysis. *Baharestan-e Sokhan*, 16(46). [in Persian].
- Ghajeghi-Nejad, Sh., Baseri, A., Seyed, M., & Rashidvash, V. (2020). A symbolic anthropological study of shamanic rituals and ceremonies among the Turkmen ethnic groups based on Clifford Geertz's perspective. *Parseh Journal of Archaeological Studies*, 4(11), 219-235. [in Persian].
- Khosravi-Shakib, M. (2024). An examination and analysis of "gendered nature" in Persian proverbs with an emphasis on the

existentialist feminist approach. *Iranian Cultural Research*, 67, 83-104. [in Persian].

Pour-Ebrahim, Sh., & Nemati, F. (2020). An exploration of the cognitive, cultural, and contextual dimensions of symbolic proverbs in the Delvari dialect using Anderson's (2013) extended conceptual blending model. *Journal of Linguistics Research*, 12(2), 97-122. [in Persian].

Sarafraz, Y. (2020). A brief note on the origins, evolution, and meaning of thick description. *Anthropology and Culture website*, 29. [in Persian].

دوماهنامه فرهنگ و ادبیات عامه
سال ۱۳، شماره ۶۴، مهر و آبان ۱۴۰۴
مقاله پژوهشی

تحلیل توصیفی ضرب‌المثل‌ها و باورهای عامیانه مراغیان الموت: مطالعه‌ای فرهنگی براساس رویکرد فربه‌گیرتر

محمد مبینی شورشانی^{۱*}، سید هاشم موسوی^۲، محمدمبین کنعانی^۳، هادی نوری^۴

(دریافت: ۱۴۰۳/۱۰/۱۳ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۱/۲۵)

چکیده

پژوهش حاضر به بررسی ضرب‌المثل‌ها و باورهای عامیانه مراغیان الموت از منظر معناشناسی فرهنگی و با استفاده از رویکرد توصیف فربه‌گیرتر پرداخته است. هدف اصلی این پژوهش تحلیل معانی اجتماعی و نمادین این عناصر فرهنگی و نقش آن‌ها در بازنمایی هویت قومی و تنظیم روابط اجتماعی بوده است. یافته‌ها نشان داد که ضرب‌المثل‌های مراغیان نه تنها ابزارهای

۱. دانشجوی دکتری جامعه‌شناسی فرهنگی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه گیلان، رشت، ایران
(نویسنده مسئول)

*mobini_sh_m@webmail.guilan.ac.ir
<https://orcid.org/0000-0002-8740-9436>

۲. استادیار گروه علوم اجتماعی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه گیلان، رشت، ایران
<https://orcid.org/0000-0001-9386-1675>

۳. دانشیار گروه علوم اجتماعی دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه گیلان، رشت، ایران.
<https://orcid.org/0000-0002-2081-9318>

۴. دانشیار گروه علوم اجتماعی دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه گیلان، رشت، ایران.
<https://orcid.org/0000-0002-3747-917x>

Copyright: © 2025 by the authors. Submitted for possible open access publication under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY-NC) license <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>.

تحلیل توصیفی ضرب‌المثل‌ها و باورهای... _____ محمد مبینی شورستانی و همکاران

زبانی، بلکه ساختارهای معناداری هستند که ارزش‌های فرهنگی، هنجارهای اجتماعی و روابط قدرت را تقویت می‌کنند. برخی از این ضرب‌المثل‌ها بر اهمیت ازدواج درون‌گروهی، استقلال اقتصادی و هم‌بستگی اجتماعی تأکید داشته و به‌عنوان سازوکارهایی برای انتقال دانش بین‌نسلی عمل می‌کنند. از سوی دیگر، باورهای عامیانه این جامعه عمدتاً بر تجربه زیسته و تعاملات با محیط طبیعی استوار بوده و درک مردم از پدیده‌های طبیعی و اجتماعی را بازتاب می‌دهند. نتایج نشان داد که این عناصر فرهنگی در مواجهه با تغییرات اجتماعی و مدرنیزاسیون به‌عنوان ابزاری برای حفظ هویت قومی و مقاومت فرهنگی عمل می‌کنند. پژوهش حاضر اهمیت ثبت و تحلیل این عناصر فرهنگی را برای درک بهتر فرایندهای هویت‌سازی و پایداری فرهنگی در جوامع محلی برجسته می‌کند.

واژه‌های کلیدی: ضرب‌المثل‌ها، باورهای عامیانه، مراغیان الموت، معناشناسی فرهنگی، هویت قومی، تحلیل تفسیری، کلیفورد گیرتز.

۱. مقدمه

ضرب‌المثل‌ها بخش جدایی‌ناپذیر زندگی اجتماعی انسان‌ها بوده و درواقع، مثل‌ها موجزترین و پرکاربردترین پیام‌هایی هستند که در جوامع انسانی شکل گرفته‌اند و با تفاوت‌های اندک در ظاهر، بیانگر تجارب شناختی انسان‌ها از زندگی جمعی و تعاملات و مراودات در گروه‌های اجتماعی هستند (پوراابراهیم و نعمتی، ۱۳۹۹). ضرب‌المثل‌ها علاوه بر بازتاب خرد جمعی، نشان‌دهنده روابط قدرت، هنجارهای اجتماعی و الگوهای رفتاری هستند. آن‌ها به‌عنوان ذخایر معنایی و نمادین، فرهنگ را منتقل و تثبیت می‌کنند. پیدایش هر ضرب‌المثل در بافت فرهنگی خاصی رخ می‌دهد و ارزش‌ها و اعتقادات مشترک یک جامعه را منعکس می‌کند (White, 1987). در این میان، مراغیان الموت با ویژگی‌های فرهنگی خاص خود، ازجمله استفاده گسترده از

ضرب‌المثل‌ها و باورهای عامیانه، به‌عنوان یکی از جوامع با بافت اجتماعی متمایز، محل مناسبی برای بررسی این‌گونه اشکال فرهنگی به‌شمار می‌آیند.

مراغیان در منطقه الموت قزوین به‌دلیل ویژگی‌های جغرافیایی و اجتماعی خاص خود، در تعاملات روزمره از ضرب‌المثل‌ها و باورهای عامیانه به‌عنوان ابزاری برای انتقال تجربیات اجتماعی، تأسیس هویت فرهنگی و تقویت هم‌بستگی گروهی استفاده می‌کنند. ضرب‌المثل‌ها، که درواقع بیان‌گر خرد و دانش مراغیان هستند، نشان‌دهنده روابط پیچیده‌ای از ارزش‌ها، هنجارها، و دغدغه‌های اجتماعی است که در بطن جامعه مراغی وجود دارد. علاوه بر این، این جملات کوتاه و تأثیرگذار، به‌عنوان نهادهایی نمادین، بر ساختارهای اجتماعی تأثیر می‌گذارند و می‌توانند راه‌حل‌های عملی و فلسفی برای چالش‌های اجتماعی این گروه ارائه دهند. از سوی دیگر، در کنار ضرب‌المثل‌ها، برخی باورهای عامیانه نیز در فرهنگ این جامعه وجود دارند که بیشتر براساس تجربه زیسته، مشاهدات طبیعت، و سنت‌های محلی شکل گرفته‌اند. این باورها که عمدتاً به مسائل طبیعی و زیست‌محیطی مرتبط هستند، در زندگی روزمره مراغیان تأثیرگذار بوده و بخشی از دانش سنتی آن‌ها را تشکیل می‌دهند.

با وجود اهمیت ضرب‌المثل‌ها و باورهای عامیانه در بازتاب فرهنگ و روابط اجتماعی مراغیان الموت، مطالعات جامعی که این عناصر را در چارچوبی نظری و از دیدگاهی تفسیری بررسی کرده باشند، وجود ندارد. تعدادی از پژوهش‌های پیشین به گردآوری ضرب‌المثل‌ها پرداخته‌اند، اما تحلیل عمیق آن‌ها براساس مدل‌های نظری همچون رویکرد فربه‌گیرتر کم‌تر مورد توجه قرار گرفته است. این پژوهش به تحلیل معناشناسی فرهنگی ضرب‌المثل‌ها و باورهای عامیانه مراغیان پرداخته و از رویکرد توصیف فربه‌گیرتر بهره می‌برد. رویکرد گیرتر به فرهنگ به‌عنوان «متنی که باید خوانده

تحلیل توصیفی ضرب‌المثل‌ها و باورهای... _____ محمد مبینی شورستانی و همکاران

شود» (Geertz, 1973) بوده و هدف پژوهش حاضر فراتر رفتن از توصیف ساده و ارائه تحلیلی است که ضرب‌المثل‌ها را به‌عنوان ساختارهای معنادار فرهنگی بررسی کند. این پژوهش با تحلیل نشانه‌ها و نمادها، نقش ضرب‌المثل‌ها و باورهای عامیانه در فرایندهای اجتماعی و هویتی مراغیان را بررسی می‌کند. سؤالی که این پژوهش به آن می‌پردازد، این است که چگونه این عناصر فرهنگی درک بهتری از فرهنگ، هویت اجتماعی و روابط مراغیان الموت را فراهم می‌آورند و در شکل‌دهی به ساختار اجتماعی و ارزش‌های این گروه نقش دارند؟ در این راستا، اهداف پژوهش عبارت‌اند از: ۱. تحلیل معنای اجتماعی ضرب‌المثل‌ها و باورهای عامیانه مراغیان و شناسایی ارزش‌ها و باورهای اجتماعی نهفته در آن‌ها؛ ۲. بررسی نقش ضرب‌المثل‌ها و باورهای عامیانه در تبیین روابط اجتماعی مراغیان، به‌ویژه در زمینه‌های قومیت، طبیعت، و روابط خانوادگی؛ ۳. شناخت ارتباط بین ضرب‌المثل‌ها، باورهای عامیانه و هویت قومی مراغیان، و تأثیر آن‌ها در بازسازی و تثبیت هویت فرهنگی مراغیان در نسل‌های مختلف.

۲. پیشینه پژوهش

مطالعاتی که مستقیماً به تحلیل ضرب‌المثل‌های ایرانی براساس رویکرد توصیف فربه کلیفورد گیرتز پرداخته باشند، مشاهده نشده است. بااین‌حال، برخی پژوهش‌ها مفاهیم مرتبط با این رویکرد را بررسی کرده‌اند: سرافراز (۱۳۹۹) در مقاله‌ای درباره «توصیف فربه»، به بررسی کاربرد این مفهوم در پژوهش‌های کیفی پرداخته است. فجقی‌نژاد و همکاران (۱۳۹۹) در پژوهشی با عنوان «بررسی انسان‌شناسی نمادین مناسک و آیین‌های شمنی در بین اقوام ترکمن» براساس دیدگاه گیرتز، به تحلیل باورهای کهن

این اقوام پرداخته‌اند. تقی‌زاده‌داوری و بابایی (۱۳۹۵) در مقاله‌ای با عنوان «تفسیر نمادهای دینی در مناسک شیعی»، به مطالعه نخل‌گردانی در روستای ابیانه پرداخته و معانی نمادین آن را با استفاده از توصیف فربه تحلیل کرده‌اند.

در حوزه مطالعات ضرب‌المثل‌های فارسی نیز پژوهش‌های متعددی انجام شده است: خسروی‌شکیب (۱۴۰۳) در مقاله‌ای با عنوان «بررسی و تحلیل ماهیت جنسیتی در ضرب‌المثل‌های فارسی» از رویکرد فمینیسم اگزیستانسیالیست برای تحلیل بازتاب استانداردهای جنسیتی در ضرب‌المثل‌ها استفاده کرده است. بابازاده و همکاران (۱۳۹۸) در پژوهشی با عنوان «تحلیل جامعه‌شناختی گفتمان فولکلور آذربایجان» نشان داده‌اند که ضرب‌المثل‌ها در این منطقه نقش مهمی در بیان انتقادات و خواسته‌های اجتماعی دارند. فرازنده‌پور و ایران‌نژاد (۱۳۹۷) از منظر زبان‌شناسی اجتماعی - شناختی، کارکرد عناصر اقلیمی و معیشتی در طرح‌واره‌های ضرب‌المثل‌های طالقان را بررسی کرده و نتیجه گرفته‌اند که طرح‌واره حجمی بیشترین کاربرد را دارد. فضائی و شریفی (۱۳۹۲) به بررسی طرح‌واره‌های قدرتی در ضرب‌المثل‌های فارسی پرداخته و آن‌ها را از منظر روان‌شناسی قومی و فرهنگی تحلیل کرده‌اند.

این پیشنهاد نشان می‌دهد که اگرچه پژوهش‌های متعددی به تحلیل ضرب‌المثل‌ها پرداخته‌اند، اما بررسی آن‌ها با رویکرد توصیف فربه هنوز جای کار دارد.

۳. چارچوب مفهومی

مطالعات بسیاری به بررسی ضرب‌المثل‌ها از منظر مردم‌شناسی و فرهنگی پرداخته‌اند. لوی اشتروس^۱ (۱۹۶۳) در تحلیل ساختاری افسانه‌ها، ضرب‌المثل‌ها را دارای ساختارهای پنهانی دانسته که باید رمزگشایی شوند. او آن‌ها را به‌عنوان نمادهای

تحلیل توصیفی ضرب‌المثل‌ها و باورهای... _____ محمد مبینی شورشانی و همکاران

فرهنگی و زبانی معرفی می‌کند که به‌طور ناخودآگاه در جامعه درونی شده و بر رفتارهای اجتماعی اثر می‌گذارند. ولادیمیر پراپ^۲ (۱۹۶۸) نیز در مطالعه ساختاری داستان‌های فولکلور روسی نشان داد که ضرب‌المثل‌ها الگوهای رفتاری فرهنگی را منعکس کرده و در جوامع سنتی، مانند مراغیان، نقش مهمی در انتقال ارزش‌ها دارند. در مطالعات فرهنگی، کلیفورد گیرتز (۱۹۷۳) فرهنگ را «متنی» می‌داند که باید رمزگشایی شود. او معتقد است که نمادهای فرهنگی مانند ضرب‌المثل‌ها، معانی پیچیده‌ای را منتقل کرده و در تبیین باورها، ارزش‌ها و رفتارهای اجتماعی نقش دارند. براساس نظریه او، فرهنگ هم بازتاب‌دهنده واقعیت اجتماعی است (مدلی از واقعیت) و هم به هدایت رفتار کمک می‌کند (مدلی برای واقعیت). گیرتز تحلیل فرهنگ را از طریق «توصیف فربه» پیشنهاد می‌کند، که بر مشاهده دقیق و تفسیر عمیق معنای رفتارهای اجتماعی تأکید دارد (گیویان، ۱۳۸۶؛ Geertz, 1973)؛ در این پژوهش، ضرب‌المثل‌های مراغیان از این منظر بررسی می‌شوند تا معانی پنهان اجتماعی و فرهنگی آن‌ها آشکار گردد. آن‌ها به‌عنوان آیین‌های زبانی تحلیل می‌شوند که در انتقال مفاهیم فرهنگی، اجتماعی و حفظ هویت گروهی نقش دارند (شاه‌محمدی و پاسالاری، ۱۳۹۴). این رویکرد امکان درک عمیق‌تری از جایگاه ضرب‌المثل‌ها در شکل‌دهی به نظام ارزشی و اجتماعی مراغیان فراهم می‌کند.

۴. روش‌شناسی

این مقاله با استفاده از رویکرد توصیف فربه کلیفورد گیرتز، به تحلیل ۹ ضرب‌المثل و ۴ باور عامیانه مراغیان الموت از منظر فرهنگی و اجتماعی می‌پردازد. روش توصیف فربه، بر تفسیر نمادها و معانی فرهنگی در بستر اجتماعی و تاریخی آن‌ها تمرکز دارد و به

کشف لایه‌های پنهان معنا کمک می‌کند. در این پژوهش، ضرب‌المثل‌ها به‌عنوان متون فرهنگی بررسی شده‌اند که معنای آن‌ها از بافت اجتماعی و فرهنگی مراغیان استخراج شده است. برای تحقق اهداف تحقیق، مراحل مختلفی برای گردآوری و تحلیل داده‌ها طراحی شده است.

۴-۱. نمونه‌گیری و انتخاب نمونه‌ها

جامعه مورد مطالعه این پژوهش، شامل افراد محلی مراغیان الموت (۱۶ روستا) است که آگاهی کافی از فرهنگ شفاهی و سنت‌های زبانی منطقه دارند. برای گردآوری داده‌ها، از روش نمونه‌گیری هدفمند استفاده شده است. در مجموع، ۹ ضرب‌المثل و ۴ باور عامیانه به‌عنوان نمونه‌های پژوهش انتخاب شده‌اند که براساس فراوانی استفاده، معانی اجتماعی و نقش فرهنگی‌شان گزینش شده‌اند.

۴-۲. جمع‌آوری داده‌ها

داده‌ها از طریق مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته با مراغیان اصیل جمع‌آوری شدند. در این مصاحبه‌ها، از مشارکت‌کنندگان خواسته شد تا ضرب‌المثل‌ها و باورهای عامیانه را توضیح دهند، معنی آن‌ها را بیان کنند و درباره شرایط و موقعیت‌های استفاده از آن‌ها اطلاعات دهند. این روش به تحلیل کاربرد اجتماعی و فرهنگی ضرب‌المثل‌ها و نقش آن‌ها در تعاملات روزمره مراغیان کمک کرده است. تمامی مصاحبه‌ها ضبط شده و داده‌ها پس از آن مورد تحلیل قرار گرفتند. خلاصه مصاحبه‌ها نشان داد که ضرب‌المثل‌ها و باورهای عامیانه در میان مراغیان الموت نه تنها به‌عنوان ابزارهای ارتباطی بلکه به‌عنوان نمادهایی برای حفظ هویت فرهنگی و تنظیم روابط اجتماعی

تحلیل توصیفی ضرب‌المثل‌ها و باورهای... _____ محمد مبینی شورستانی و همکاران

عمل می‌کنند. این عناصر فرهنگی در انتقال ارزش‌هایی مانند هم‌بستگی اجتماعی، احترام به سنت‌ها و استقلال اقتصادی نقشی اساسی دارند. با این حال، برخی از مشارکت‌کنندگان به کاهش استفاده از این مفاهیم در نسل‌های جدید و تأثیر مدرنیزاسیون اشاره کردند.

۳-۴. تحلیل داده‌ها

برای تحلیل داده‌ها، از رویکرد توصیف فربه‌گیرتر استفاده شد. طبق این رویکرد، ضرب‌المثل‌ها و باورهای عامیانه به‌عنوان «متن‌های فرهنگی» بررسی شدند. ابتدا، هر ضرب‌المثل به‌طور مستقل تحلیل و مفهوم آن‌ها با توجه به بافت اجتماعی و فرهنگی مراغیان استخراج شد. سپس، معنای ضمنی و نهفته هر ضرب‌المثل که ممکن است بازتاب‌دهندهٔ هنجارها، باورها و ارزش‌های اجتماعی مراغیان باشد، شناسایی شد. داده‌ها براساس مراحل مختلف بررسی شدند: ۱. مفهوم ظاهری ضرب‌المثل‌ها و باورهای عامیانه (توصیف نحیف)؛ ۲. معنای نمادین و عمیق‌تر؛ ۳. شرایط استفاده و بافت اجتماعی؛ ۴. نقش اجتماعی و فرهنگی در هویت قومی؛ ۵. توصیف فربه معانی فرهنگی و اجتماعی آن‌ها.

۵. بحث و بررسی

۱-۵. بخش اول: ضرب‌المثل‌ها

در این بخش، تحلیل ۹ ضرب‌المثل مراغیان الموت با استفاده از روش توصیف فربه‌گیرتر انجام می‌شود.

- ضرب‌المثل اول:** ز هر چشمه آب مخور که زیرش گچ در آید، یعنی (نباید از هر چشمه‌ای آب نوشید، چراکه ممکن است در آن گچ و ناخالصی وجود داشته باشد).
۱. **لایه ظاهری (توصیف نحیف):** این ضرب‌المثل در ظاهر به معنای پرهیز از نوشیدن آب از چشمه‌هایی است که احتمال وجود گچ در زیر آن‌ها وجود دارد، چون آب چنین چشمه‌هایی بی‌کیفیت، ناخالص و حتی مضر است.
۲. **معنای نمادین و عمیق‌تر:** این ضرب‌المثل در لایه عمیق‌تر خود هشدار اجتماعی درباره انتخاب‌های نادرست در ازدواج و پیوندهای خانوادگی است. در فرهنگ مراغیان، چشمه نماد خانواده و گچ نماد ناخالصی است که به ناسازگاری‌های فرهنگی و اخلاقی اشاره دارد. این ضرب‌المثل تأکید می‌کند که ازدواج با غیرمراغیان ممکن است به آلودگی فرهنگی و ازدست دادن هویت قومی منجر شود. مراغیان به ازدواج درون‌گروهی اهمیت زیادی می‌دهند و کسانی که با غیرمراغیان ازدواج می‌کنند را از قومیت خود طرد می‌کنند.
۳. **شرایط استفاده و بافت اجتماعی:** این ضرب‌المثل در جامعه مراغیان به‌ویژه برای اشاره به ازدواج‌های برون‌قومی استفاده می‌شود. بزرگ‌ترها با این ضرب‌المثل به پیامدهای منفی چنین ازدواج‌هایی اشاره می‌کنند. در بین مراغیان، درون‌همسری نه تنها یک عرف اجتماعی بلکه الزامی فرهنگی است که به حفظ هم‌بستگی قومی و تقویت کنترل اجتماعی کمک می‌کند. این باور به جلوگیری از تضعیف انسجام اقتصادی و اجتماعی و تقسیم منابع نیز مربوط می‌شود.
۴. **نقش اجتماعی و فرهنگی:** این ضرب‌المثل نقش مهمی در تقویت هویت اجتماعی مراغیان دارد و به‌عنوان ابزاری برای اجتماعی شدن جوانان عمل می‌کند. استفاده از آن توسط نسل‌های مختلف نشان‌دهنده بازتولید هنجارهای ازدواج

تحلیل توصیفی ضرب‌المثل‌ها و باورهای... _____ محمد مبینی شورشانی و همکاران

درون‌قومی است و انحراف از این هنجارها تهدیدی برای انسجام اجتماعی محسوب می‌شود. این ضرب‌المثل به افراد آموزش می‌دهد که در انتخاب همسر باید به حفظ اصالت فرهنگی و خانوادگی توجه داشته باشند.

۵. **توصیف فربه:** این ضرب‌المثل فراتر از یک توصیه ساده درباره نوشیدن آب است و از طریق استعاره‌های طبیعی، قواعد اجتماعی و هنجاری جامعه مراغیان را منتقل می‌کند. با توجه به رویکرد گیرتز استعاره‌های «چشمه» و «گچ» نمادهای سیستم طبقه‌بندی اجتماعی و مرزبندی‌های هویتی در این جامعه هستند. این ضرب‌المثل به نگرانی‌های هویتی و تلاش برای حفظ فرهنگ و بقا اشاره دارد و از نمادهای طبیعی برای بیان ارتباط عمیق مراغیان با طبیعت استفاده می‌کند. همچنین، بر اهمیت حفظ یکپارچگی فرهنگی و پیوندهای درونی در نظام اجتماعی بسته مراغیان تأکید دارد.

ضرب‌المثل دوم: هَمَا جَوْرَ گَدُ مَن وِیَندَا بِي اَ مَرُغِي گَدُ مَن نَوِیَندَا بِي، یعنی (همه شکل گدا دیده بودیم، اما مراغی که گدا باشد ندیده بودیم).

۱. **لایه ظاهری (توصیف نحیف):** این ضرب‌المثل ظاهراً به وجود گدا در جوامع مختلف اشاره دارد، اما در مراغیان، تصور اینکه فردی از خودشان به‌عنوان گدا شناخته شود، عجیب است.

۲. **معنای نمادین و عمیق‌تر:** این ضرب‌المثل در سطحی عمیق‌تر نماد هویت فرهنگی، استقلال اجتماعی و در واقع نماد غرور فرهنگی و اجتماعی مراغیان است که در آن، ارزش‌هایی مانند کار، عزت‌نفس، و اتکا به خود به‌عنوان اصول اساسی مطرح می‌شوند. مراغیان به هویت مستقل و متمایز خود افتخار می‌کنند و حتی در شرایط دشوار اقتصادی، خود را وابسته یا درمانده نمی‌بینند. این ضرب‌المثل بازتاب‌دهنده غرور

اجتماعی و فرهنگ قوی مراغیان است که به‌طور ضمنی بر اهمیت استقلال در مقابل وابستگی تأکید دارد.

۳. شرایط استفاده و بافت اجتماعی: این ضرب‌المثل معمولاً در موقعیت‌هایی که فردی از جامعه مراغیان دچار مشکلات اقتصادی می‌شود، اما همچنان عزت و استقلال خود را حفظ می‌کند، مورد استفاده قرار می‌گیرد. همچنین ممکن است برای انتقاد از کسی که در شرایط سخت اقتصادی کرامت خود را نادیده گرفته و درخواست کمک کرده است، به‌کار رود. در جامعه‌ای که حیثیت و استقلال فردی ارزش بالایی دارد، حتی اشاره به گدایی می‌تواند توهین‌آمیز تلقی شود.

۴. نقش اجتماعی و فرهنگی: مراغیان به‌عنوان گروهی که سخت کار می‌کنند و از فقر دور هستند، از این ضرب‌المثل برای تأکید بر خوداتکایی و حفظ حیثیت خود استفاده می‌کنند. این ضرب‌المثل همچنین در اجتماعی‌سازی نسل جدید و آموزش ارزش‌های فرهنگی به کودکان نقش مهمی دارد. علاوه بر این، به‌عنوان ابزاری گفتمانی برای تقویت هم‌بستگی درونی گروه و تمایز مراغیان از دیگر اقوام به‌کار می‌رود.

۵. توصیف فربه: با توجه به رویکرد گیرتز این ضرب‌المثل بازتاب‌دهنده ساختار اقتصادی و هنجارهای اجتماعی مراغیان است که بر استقلال مالی و پرهیز از وابستگی به دیگران تأکید دارد. در فرهنگ مراغیان، درخواست کمک مالی به‌عنوان نشانه‌ای از ناتوانی و شرم اجتماعی تلقی می‌شود. این ضرب‌المثل تنها به عدم گدایی اشاره نمی‌کند، بلکه نماد هویت فرهنگی مراغیان است که بر خوداتکایی و حفظ آبرو تأکید می‌کند. این باور در واقع نوعی ساختار هویتی است که مراغیان را از سایر گروه‌ها متمایز می‌سازد و نشان‌دهنده ارزش‌های اجتماعی و فرهنگی این قوم در برابر بحران‌های اقتصادی است.

تحلیل توصیفی ضرب‌المثل‌ها و باورهای... _____ محمد مبینی شورشانی و همکاران

ضرب‌المثل سوم: شُمَ رُ نَمِیجَن دیم به غَارِ کَمَرُن رُ مِیجَن، یعنی (کنایه از یک مطلب ناپسند است و شایسته نیست در حضور شما بیان شود، روی سخن من با کوه و صخره است).

۱. **لایه ظاهری (توصیف نحیف):** این ضرب‌المثل در ظاهر بیان می‌کند که فردی نمی‌خواهد سخنی را مستقیماً به افراد حاضر بگوید، بلکه آن را به یک مخاطب غیرانسانی (کوه و صخره) نسبت می‌دهد. در این ضرب‌المثل، گوینده بیان می‌کند که چیزی که می‌خواهد بگوید مناسب برای شنیدن در جمع نیست، و حرف خود را به چیزی غیرانسانی مانند کوه یا صخره می‌زند.

۲. **معنای نمادین و عمیق‌تر:** این ضرب‌المثل به‌طور استعاری از کوه و صخره به‌عنوان نمادهایی برای ثبات، بی‌تفاوتی، و حفظ راز استفاده می‌کند. گوینده با نسبت دادن سخن خود به این نمادها، بیان می‌کند که حرفش مناسب برای شنیدن در جمع نیست و به‌جای گفتن مستقیم، آن را به چیزی غیرانسانی می‌سپارد. این ضرب‌المثل نشان‌دهنده اهمیت مراغیان به حفظ احترام و نزاکت اجتماعی است، زیرا فرد ممکن است برای حفظ حیثیت یا احترام به دیگران، از مطرح کردن مستقیم موضوعات حساس خودداری کند.

۳. **شرایط استفاده و بافت اجتماعی:** این ضرب‌المثل در موقعیت‌هایی استفاده می‌شود که فرد می‌خواهد از بیان مستقیم موضوعات ناپسند پرهیز کند و نشان‌دهنده ارزش‌های فرهنگی است که در آن ادب کلامی و مراقبت از گفتار اهمیت دارد. این رویکرد در جوامع کوچک که افراد روابط نزدیکی دارند، به‌عنوان استراتژی برای جلوگیری از تعارضات کاربرد دارد.

۴. نقش اجتماعی و فرهنگی: این ضرب‌المثل نشان‌دهنده آگاهی اجتماعی مراغیان از حساسیت‌های ارتباطی و حفظ حرمت‌هاست. آن‌ها اهمیت کنترل زبان و تفکر قبل از گفتار را در روابط اجتماعی درک کرده و از آن برای حفظ آرامش و جلوگیری از تعارضات استفاده می‌کنند. این مفاهیم در تربیت نسل‌های جدید نیز تأثیرگذار است، به‌طوری که جوانان از این ضرب‌المثل می‌آموزند که در گفتار خود دقت کنند و از اصطلاحات نمادین بهره بگیرند.

۵. توصیف فربه: این ضرب‌المثل نمایانگر فرهنگ مراغیان در تعاملات اجتماعی است که در آن تأکید زیادی بر حفظ احترام و نزاکت وجود دارد و نه تنها یک توصیهٔ زبانی برای رعایت ادب در گفتار است، بلکه بازتاب‌دهندهٔ ساختار اجتماعی، روابط قدرت، و شیوه‌های نمادین ارتباطی در فرهنگ مراغیان است. این ضرب‌المثل نشان‌دهندهٔ حساسیت فرهنگی نسبت به فضای اجتماعی و لزوم تطبیق گفتار با شرایط خاص است. همچنین، به‌نوعی بازتاب‌دهندهٔ جدیت مراغیان در حفظ هویت اجتماعی خود و توجه به دیگران در موقعیت‌های خاص می‌باشد. استفاده از این ضرب‌المثل، نشان می‌دهد که مردم این جامعه برای حفظ تعادل اجتماعی، جلوگیری از تنش‌های مستقیم، و رعایت ادب و احترام، از بیان غیرمستقیم و استعاری استفاده می‌کنند.

ضرب‌المثل چهارم: فامیل گوشتی بُخَرِ آستی دشتِ نَنفاگ، یعنی (فامیل هراندازه هم که بی‌رحم باشد باز ملاحظهٔ فامیل را خواهد کرد).

۱. لایهٔ ظاهری (توصیف نحیف): این ضرب‌المثل بر اهمیت ملاحظات فامیلی در حفظ هم‌بستگی اجتماعی تأکید دارد و نشان می‌دهد که حتی در شرایط دشوار، ارزش‌های خانوادگی نقش اساسی در ثبات روابط در جامعهٔ مراغیان ایفا می‌کنند.

۲. **معنای نمادین و عمیق‌تر:** این ضرب‌المثل نشان‌دهنده اهمیت روابط خانوادگی در جامعه مراغیان است که فراتر از ملاحظات سطحی قرار دارد. پیوندهای فAMILI به‌عنوان نماد ساختارهای اجتماعی قوی عمل می‌کنند که حتی در بحران‌ها، رفتار و تصمیمات فردی را تحت تأثیر قرار می‌دهند. این ضرب‌المثل بازتاب‌دهنده الگویی فرهنگی است که در آن، ارزش‌های خانوادگی به‌طور عمیق با هویت اجتماعی افراد پیوند خورده و در شرایط بحرانی، قدرت‌های فرهنگی ناشی از تعلقات خانوادگی اهمیت بیشتری پیدا می‌کنند.

۳. **شرایط استفاده و بافت اجتماعی:** این ضرب‌المثل در شرایطی به‌کار می‌رود که افراد درگیر اختلافات یا ناراحتی‌های شخصی شوند، اما درنهایت روابط خانوادگی یا فAMILI بر مشکلات غلبه کرده و اولویت می‌یابد، برای مثال در مواقع دعوا یا اختلاف میان اعضای خانواده، این ضرب‌المثل تأکید می‌کند که هرچند مشکلات فردی وجود دارد، اما پیوندهای خانوادگی درنهایت مهم‌تر خواهند بود و حفظ آن‌ها اهمیت دارد.

۴. **نقش اجتماعی و فرهنگی:** آنچه که در این ضرب‌المثل نهفته است، بیانگر نقش کلیدی خانواده در زندگی اجتماعی مراغیان است که با وجود مشکلات و اختلافات، هم‌بستگی و تعهد خانوادگی همچنان حفظ می‌شود. این تأکید بر خانواده به‌عنوان واحد اجتماعی اصلی، بازتابی از الگوهای فرهنگی مراغیان است.

۵. **توصیف فربه:** این ضرب‌المثل نه‌تنها به اهمیت خانواده در جامعه مراغیان اشاره دارد، بلکه نشان‌دهنده الگوهای فرهنگی و اجتماعی است که روابط خانوادگی را به‌عنوان اساس هم‌بستگی و پایداری اجتماعی می‌داند. این روابط فAMILI نه فقط به‌عنوان پیوندهای فردی، بلکه به‌عنوان یک سازه فرهنگی نمادین عمل می‌کنند و تأثیر زیادی بر هویت جمعی و اجتماعی دارند. پیوندهای خانوادگی در این جامعه بازتاب‌دهنده

مقاومت فرهنگی هستند و در برابر فشارهای بیرونی و تغییرات اجتماعی از ارزش‌ها و باورهای اجتماعی محافظت می‌کنند.

ضرب‌المثل پنجم: بَرِ هَمیشکِ او پُشنی سا دَ نَنچَرخ، یعنی (در همیشه روی یک پاشنه نمی‌گردد یعنی روزگار همیشه به یک صورت نمی‌ماند).

۱. **لایه ظاهری (توصیف نحیف):** این ضرب‌المثل به‌طور ساده بیانگر حقیقت تغییرپذیری و ناپایداری شرایط زندگی است. در این راستا، به‌ویژه در نظریه‌های پویایی اجتماعی، این ضرب‌المثل می‌تواند به‌عنوان یک هشدار برای پذیرش چرخش‌های زمان و تغییرات غیرمنتظره مطرح شود.

۲. **معنای نمادین و عمیق‌تر:** این ضرب‌المثل یادآوری است برای پذیرش تغییرات، به‌ویژه در بحران‌ها. در فرهنگ مراغیان، ناپایداری شرایط اجتماعی و اقتصادی پذیرفته شده است. این ضرب‌المثل به تسکین اضطراب و ناامیدی کمک کرده و به توانمندسازی فردی و امید به آینده در مواجهه با بحران‌ها اشاره دارد، در حالی که نشان‌دهنده آگاهی اجتماعی و فردی جمعی در جامعه مراغیان است.

۳. **شرایط استفاده و بافت اجتماعی:** این ضرب‌المثل در شرایط سخت برای حفظ امید و مقابله با وضعیت‌های دشوار استفاده می‌شود. گوینده می‌خواهد به فرد یادآوری کند که در شرایط بد نباید ناامید شد و باید به تغییرات بهتر امیدوار بود. این ضرب‌المثل به‌عنوان مکانیزم مقابله‌ای اجتماعی عمل کرده و افراد را تشویق به امیدواری و یادآوری تغییرات آینده می‌کند.

۴. **نقش اجتماعی و فرهنگی:** در فرهنگ مراغیان، پذیرش تغییرات و انعطاف‌پذیری در برابر آن‌ها پذیرفته شده است. این ضرب‌المثل نمادی از حکمت اجتماعی است که افراد از تجربیات گذشته خود در مواجهه با ناملایمات استفاده

تحلیل توصیفی ضرب‌المثل‌ها و باورهای... _____ محمد مبینی شورشانی و همکاران

می‌کنند. همچنین، در فرایند اجتماعی‌شدن نسل‌های جدید مراغی، به‌عنوان آموزه فرهنگی یادآوری می‌کند که بحران‌ها و سختی‌ها جزئی از زندگی طبیعی هستند.

۵. **توصیف فربه:** این ضرب‌المثل نشان‌دهنده تغییرپذیری دنیاست و به مراغیان یادآوری می‌کند که هیچ وضعیتی دائمی نیست. در جوامع سنتی مراغیان، این ضرب‌المثل به‌عنوان یادآوری برای مواجهه با دشواری‌ها و تغییرات به کار می‌رود و تأکید بر امید به تغییر و پذیرش ناپایداری زندگی دارد. این ضرب‌المثل نمایانگر حکمت جمعی است که مردم را به امیدواری و انعطاف‌پذیری در مواجهه با سختی‌ها تشویق می‌کند و به توانمندسازی اجتماعی و پذیرش دگرگونی‌های اجتناب‌ناپذیر اشاره دارد.

ضرب‌المثل ششم: مگُ ماردَ وُرا وِسیستَ، یعنی (ماده گاو مُرد و گاوبندی یعنی
بده و بستان شیر با همسایه به هم خورد و کنایه از این است که نسل‌های جدید دیگر نسبت فامیلی و صله رحم را فراموش کرده‌اند).

۱. **لایه ظاهری (توصیف نحیف):** این ضرب‌المثل ظاهراً به مرگ گاو ماده و فروپاشی سیستم تعاونی شیر (گاوبندی) اشاره دارد که نماد همکاری‌های اجتماعی میان همسایگان بود.

۲. **معنای نمادین و عمیق‌تر:** این ضرب‌المثل به‌طور نمادین پایان روابط و همکاری‌های اجتماعی را نشان می‌دهد. «گاوبندی» در گذشته نه‌تنها یک سیستم اقتصادی، بلکه ابزاری برای برقراری ارتباطات اجتماعی بود. مرگ گاو استعاره‌ای از، از دست رفتن این روابط اجتماعی و تعاونی‌هاست که می‌تواند نشانه‌ای از روند انحطاط ارزش‌های جمعی و رشد فردگرایی در جوامع سنتی مانند مراغیان باشد.

۳. شرایط استفاده و بافت اجتماعی: این ضرب‌المثل زمانی استفاده می‌شود که فرد یا گروهی از کاهش روابط اجتماعی یا ازدست رفتن ارزش‌های سنتی شکایت دارند. در جامعه مراغی، به‌ویژه زمانی که تغییرات اقتصادی و اجتماعی باعث کاهش تعاملات و صله رحم‌ها می‌شود، این ضرب‌المثل نشان‌دهنده افسوس و احساس ازدست دادن است.

۴. نقش اجتماعی و فرهنگی: این ضرب‌المثل نشان می‌دهد که سیستم‌های اجتماعی و اقتصادی سنتی، که به‌نظر مادی می‌رسند، درواقع برای تقویت پیوندهای اجتماعی و حفظ انسجام فرهنگی ضروری بوده‌اند. این ضرب‌المثل به‌عنوان هشدار عمل می‌کند که از دست دادن این سیستم‌ها در برابر فردگرایی و صنعتی شدن می‌تواند به تضعیف ارزش‌های انسانی و اجتماعی منجر شود و نمادی از بحران اجتماعی و تغییرات بنیادین در ساختار فرهنگی و اجتماعی مراغیان است.

۵. توصیف فربه: این ضرب‌المثل نمایانگر دوره‌ای از افول ساختارهای اجتماعی سنتی مبتنی بر همکاری و روابط اقتصادی متقابل است؛ و بازتاب‌دهنده شکاف فرهنگی و اجتماعی، نگرانی جمعی درباره آینده روابط انسانی و تعاملات اجتماعی در جوامع روستایی است. علاوه بر تحلیل تغییرات اقتصادی، این ضرب‌المثل به تأثیرات آن بر هویت و ساختار اجتماعی مراغیان اشاره دارد و هشدار می‌دهد که روابط اجتماعی تنها با سنتی در دنیای مدرن به‌شمار می‌آید. همچنین نشان می‌دهد که روابط اجتماعی تنها با تعاملات مادی تقویت نمی‌شود، بلکه به اعتماد اجتماعی و پیوندهای عاطفی نیز وابسته است. از این‌رو، ضرب‌المثل نه‌فقط به فروپاشی یک سنت اقتصادی بلکه به بحران هویت اجتماعی و فرهنگی نیز اشاره دارد، که در آن روابط انسانی به جایگاهی بی‌ثبات‌تر و پراکنده‌تر تبدیل می‌شود.

تحلیل توصیفی ضرب‌المثل‌ها و باورهای... _____ محمد مبینی شورستانی و همکاران

ضرب‌المثل هفتم: مَرَجُو دَاهَانِش دِنَخْسِيگ، یعنی (عدس در دهانش خیس نمی‌شود. کنایه از دهن لق بودن).

۱. **لایه ظاهری (توصیف نحیف):** این ضرب‌المثل به فردی اشاره دارد که نمی‌تواند زیانش را کنترل کند و همیشه در حال صحبت کردن است، حتی زمانی که باید سکوت کند. عبارت «عدس در دهانش خیس نمی‌شود» نشان‌دهنده تداوم صحبت‌های او بدون توجه به موقعیت‌های اجتماعی است.

۲. **معنای نمادین و عمیق‌تر:** این ضرب‌المثل به نقد افرادی می‌پردازد که بدون توجه به موقعیت، حرف می‌زنند. در فرهنگ مراغیان، که بر احترام به روابط اجتماعی و خانوادگی تأکید دارند، این رفتار به آسیب به هویت اجتماعی منجر می‌شود. سخن‌گویی بی‌فکر نشان‌دهنده عدم درک از قوانین نانوشته‌ی اجتماعی است و فردی که چنین رفتارهایی از خود نشان می‌دهد، تهدیدی برای هارمونی اجتماعی تلقی می‌شود.

۳. **شرایط استفاده و بافت اجتماعی:** این ضرب‌المثل زمانی استفاده می‌شود که فردی در موقعیت حساس یا خانوادگی بدون درک اهمیت سکوت، حرف می‌زند. در جامعه مراغیان، که روابط خانوادگی و اجتماعی مهم هستند، این ضرب‌المثل برای نقد کسانی به‌کار می‌رود که بدون درک شرایط اجتماعی، در جمع‌های خصوصی یا عمومی سخن می‌گویند.

۴. **نقش اجتماعی و فرهنگی:** در فرهنگ مراغیان این ضرب‌المثل به اهمیت استفاده صحیح از زبان برای تقویت روابط انسانی و جلوگیری از آسیب به آن‌ها اشاره دارد. در جوامع سنتی، زبان نه تنها برای انتقال اطلاعات، بلکه به عنوان نماد تعاملات اجتماعی و حفظ حیثیت فرهنگی است. این ضرب‌المثل انتقادی به فرهنگ «بی‌پروایی در گفتار» است که موجب کاهش احترام متقابل و ارزش‌های سنتی می‌شود.

۵. توصیف فربه: این ضرب‌المثل نقدی به افرادی است که بدون تفکر در موقعیت‌های اجتماعی سخن می‌گویند. در فرهنگ مراغیان، سکوت و گفتار به‌عنوان ابزارهای حفاظت از هویت اجتماعی و فرهنگی مهم هستند. این ضرب‌المثل تأکید دارد که هر سخن باید در زمان و مکان مناسب بیان شود و زبان به‌عنوان معیاری برای تقویت نیک‌رفتاری اجتماعی در نظر گرفته می‌شود. همچنین، این ضرب‌المثل نماد تغییرات رفتاری است که به ازدست دادن انسجام اجتماعی و هویت فرهنگی منجر می‌شود.

ضرب‌المثل هشتم: چپ چاشمشان آگنستیان چمان، یعنی (چشم چپش افتاده به ما، کنایه از ظن و گمان بیش از حد و بی‌مورد به کسی).

۱. لایه ظاهری (توصیف نحیف): این ضرب‌المثل به رفتار فردی اشاره دارد که در حالت بدبینی یا سوءظن بیش از حد به دیگران قرار دارد. «چشم چپ» نماد ظن بی‌مورد به فرد دیگر است و «افتادن چشم» به معنای نظارت بی‌دلیل بر رفتار یا فعالیت‌های دیگران است.

۲. معنای نمادین و عمیق‌تر: این ضرب‌المثل به سوءظن بی‌جا و نگاه‌های بدبینانه اشاره دارد که در فرهنگ مراغیان ناپسند است. «چشم چپ» نماد نگاه‌هایی است که از آزار و سوءظن ناشی می‌شود و در تضاد با نگاه‌های مثبت و مستقیم قرار دارد. این ضرب‌المثل انتقاد از رفتارهای بدبینانه است که به روابط میان‌فردی آسیب می‌زند و باعث ناامنی اجتماعی می‌شود. در فرهنگ مراغیان، احترام و اعتماد متقابل پایه‌گذار روابط است و سوءظن بی‌دلیل مورد انتقاد قرار می‌گیرد.

۳. شرایط استفاده و بافت اجتماعی: این ضرب‌المثل زمانی به‌کار می‌رود که فردی به‌طور غیرمنصفانه و بی‌دلیل به دیگران شک می‌کند یا اتهاماتی وارد می‌کند. در

تحلیل توصیفی ضرب‌المثل‌ها و باورهای... _____ محمد مبینی شورشانی و همکاران

جامعه‌مراغی، که روابط اجتماعی و همکاری‌های متقابل اهمیت دارد، چنین رفتاری غیرقابل پذیرش است. این ضرب‌المثل برای هشدار به فرد بدبین است که بهتر است به گمان‌های بی‌پایه توجه نکند.

۴. نقش اجتماعی و فرهنگی: این ضرب‌المثل به‌عنوان ابزاری فرهنگی در فرهنگ مراغیان تأکید بر اهمیت اعتماد و احترام در روابط اجتماعی دارد. بدبینی و ظن بی‌مورد تهدیدی برای انسجام اجتماعی است. براساس این ضرب‌المثل، افراد باید از گمان‌های بی‌جا پرهیز کرده و در تعاملات اجتماعی خود با صداقت و شفافیت عمل کنند. ارتباطات مبتنی بر اعتماد و صداقت اساس هویت جمعی در مراغیان است.

۵. توصیف فربه: با توجه به رویکرد گیرتز در جامعه‌ای که روابط انسانی و خانوادگی ارزش زیادی دارند، رفتارهای مبتنی بر سوءظن می‌تواند به پیوندهای اجتماعی آسیب بزند. این ضرب‌المثل تأکید می‌کند که برای روابط سالم، باید به دیگران اعتماد کرد و از نگرش‌های منفی دوری جست. علاوه بر این، نقدی است به رفتارهای مبتنی بر سرکشی یا بی‌اطلاعی که به قضاوت‌های غلط منجر می‌شود. درنهایت، این ضرب‌المثل نمایانگر هویت اجتماعی مراغیان است که بر همکاری، هم‌بستگی و احترام متقابل بنا شده است.

ضرب‌المثل نهم: نَارِم بُورِ اوسِیو خَرُوب کُن، یعنی (بار نرم آسیاب خراب کن، یعنی کسی که ذات بدی دارد ولی به ظاهر خوب است).

۱. لایه ظاهری (توصیف نحیف): این ضرب‌المثل به‌طور ظاهری به این معناست که کسی که در ظاهر خوب و مهربان است، در باطن ممکن است نیتی منفی داشته باشد.

۲. **معنای نمادین و عمیق‌تر:** در لایه عمیق‌تر، این ضرب‌المثل به پیچیدگی‌های رفتار انسانی و تفاوت‌های ظاهری و باطنی افراد اشاره دارد. «بار نرم» نماد چیزی است که به ظاهر هیچ ضرری ندارد، اما در باطن می‌تواند تبعات منفی به همراه داشته باشد. این ضرب‌المثل بازتاب‌دهنده نگرانی اجتماعی درباره افرادی است که می‌توانند اعتماد دیگران را با رفتارهای ظاهری خود جلب کنند، ولی در واقع نیت‌ها و رفتارهای مخفی آن‌ها در تضاد با ظاهرشان است.

۳. **شرایط استفاده و بافت اجتماعی:** این ضرب‌المثل در موقعیت‌هایی استفاده می‌شود که فردی به‌طور ظاهری خوب و مهربان به نظر می‌آید، اما در عمل نیت‌های منفی دارد. در جامعه مراغی که روابط انسانی بر پایه صداقت و احترام است، این ضرب‌المثل به‌عنوان هشدار فرهنگی به کار می‌رود. زمانی که کسی در جامعه به‌طور پنهانی به دیگران آسیب می‌زند یا نیت‌های خود را مخفی نگه می‌دارد، این ضرب‌المثل برای نقد آن فرد به کار می‌رود.

۴. **نقش اجتماعی و فرهنگی:** این ضرب‌المثل در فرهنگ مراغی نقش مهمی در آموزش و ارزش‌گذاری به صداقت و درستی در روابط اجتماعی ایفا می‌کند. این ضرب‌المثل به‌طور غیرمستقیم به افراد دوچهره و کسانی که در ظاهر خوب به نظر می‌آیند، ولی در باطن نیت‌های بد دارند، نقد وارد می‌کند.

۵. **توصیف فربه:** با توجه به رویکرد گیرتز این ضرب‌المثل بیانگر یک فرایند فرهنگی است که در آن صداقت، اعتماد و شفافیت در تعاملات اجتماعی اهمیت دارد. در فرهنگ مراغیان، این مثل هشدار می‌دهد که نباید به ظاهر خوب افراد اعتماد کرد، بلکه باید به نیت‌های پنهان آن‌ها توجه داشت. این مفهوم نه تنها افراد را در برابر فریب

تحلیل توصیفی ضرب‌المثل‌ها و باورهای... _____ محمد مبینی شورشانی و همکاران

محافظت می‌کند، بلکه بازتابی از ارزش‌های فرهنگی مراغیان در تأکید بر صداقت و راستگویی است و در جهت حفظ روابط انسانی سالم در جامعه عمل می‌کند.

۲-۵. بخش دوم: باورهای عامیانه

در ادامه به تحلیل چهار مورد از باورهای عامیانه مراغیان الموت پرداخته می‌شود.

باور عامیانه اول: صُبی سرخی وورندگی، شوُ سرخی هوُ صوفون بیگ، یعنی
(صبح اگر آسمان سرخ شود (یعنی افق) بارندگی خواهد شد و اگر هنگام غروب و اول شب آسمان (یعنی افق) سرخ باشد هوا در حال صاف شدن است).

۱. **لایه ظاهری (توصیف نحیف):** جمله فوق به‌طور مستقیم به یک باور عامیانه اشاره دارد که به شرایط جوی و نحوه پیش‌بینی وضعیت آب و هوا مربوط است. این باور عامیانه در بین مراغیان به پیش‌بینی وضعیت آب و هوا با توجه به تغییرات رنگ آسمان در صبح و شب اشاره دارد.

۲. **معنای نمادین و عمیق‌تر:** این باور عامیانه بازتابی از ارتباط عمیق مراغیان با طبیعت و تغییرات آن است. علاوه بر کاربرد عملی، نشان‌دهنده هماهنگی با محیط و تکیه بر تجربیات زیسته آن‌هاست. مراغیان براساس سال‌ها مشاهده و تجربه، این الگوها را به‌عنوان راهی برای سازگاری با محیط‌زیست خود به‌کار می‌گیرند.

۳. **شرایط استفاده و بافت اجتماعی:** این باور عامیانه در جامعه مراغیان برای پیش‌بینی وضعیت آب‌وهوا، به‌ویژه در فصول حساس کشاورزی و دامداری، کاربرد دارد. از آنجاکه تصمیم‌گیری‌های روزمره آن‌ها بر شرایط جوی متکی است، این پیش‌بینی‌ها نقش مهمی در برنامه‌ریزی فعالیت‌های اقتصادی و اجتماعی، مانند زمان کاشت، برداشت یا جابه‌جایی دام‌ها ایفا می‌کند.

۴. نقش اجتماعی و فرهنگی: این باور عامیانه در فرهنگ مراغیان الموت نشان‌دهنده حکمت بومی و تجربه نسل‌ها در تعامل با طبیعت است. این دانش که بر پایه مشاهده و تحلیل تغییرات طبیعی شکل گرفته، به عنوان یک پیام فرهنگی از نسلی به نسل دیگر منتقل می‌شود. در جامعه مراغی، توجه به این نشانه‌های طبیعی نه تنها از نظر اقتصادی بلکه از جنبه‌های اجتماعی نیز اهمیت دارد.

۵. توصیف فربه: براساس رویکرد توصیفی گیرتز، باورهای مراغیان در پیش‌بینی وضعیت جوی تنها ابزارهایی کاربردی برای کشاورزی و دامداری نیستند، بلکه نمایانگر ارتباط عمیق اجتماعی و فرهنگی با طبیعت هستند. این پیش‌بینی‌ها بخشی از حکمت بومی‌اند که به‌طور شفاهی منتقل می‌شود و رفتارهای فردی و جمعی را شکل می‌دهند. در فرهنگ مراغیان، پیش‌بینی‌های جوی نه تنها به تصمیمات اقتصادی کمک می‌کنند، بلکه به تقویت هویت جمعی و هماهنگی با محیط‌زیست اشاره دارند و درواقع بخشی از «حکمت اجتماعی» جامعه‌اند و می‌توان پی برد که این پیش‌بینی‌ها به عنوان بخشی از نظام معنایی جامعه عمل می‌کنند که رفتارهای فردی و جمعی را شکل می‌دهند.

باور عامیانه دوم: موه دورا دوشتا بیگ وورندگیه، یعنی (اگر به ماه نگاه کنید و دورش یک هاله‌ای داشته باشد، یعنی می‌خواهد بارندگی شود).

۱. لایه ظاهری (توصیف نحیف): این باور عامیانه ظاهراً به نشانه‌نگری درمورد وضعیت آب و هوا براساس یک پدیده طبیعی خاص اشاره دارد. به‌طور خاص، مشاهده هاله‌ای اطراف ماه به عنوان یک نشانه برای بارندگی در آینده تعبیر می‌شود.

۲. معنای نمادین و عمیق‌تر: این باور عامیانه درواقع نمایانگر ارتباط عمیق مراغیان با طبیعت است. «هاله ماه» نه تنها پدیده‌ای فیزیکی، بلکه نمادی از هم‌بستگی انسان‌ها با جهان طبیعی است. در جوامع کشاورزی و دامداری مراغی، این باور به

تحلیل توصیفی ضرب‌المثل‌ها و باورهای... _____ محمد مبینی شورستانی و همکاران

پیش‌بینی وضعیت جوی کمک می‌کند و تصمیم‌گیری‌هایی مانند زمان کاشت، برداشت محصول و جابه‌جایی دام‌ها را تحت تأثیر قرار می‌دهد. مراغیان با تکیه بر تجربیات خود، به‌طور مداوم در تعامل با طبیعت هستند و این نشانه‌ها برای آن‌ها حکم راهنمایی در زندگی روزمره دارد.

۳. **شرایط استفاده و بافت اجتماعی:** این باور در جوامع کشاورزی و دامداری مانند مراغیان اهمیت زیادی دارد زیرا تأثیرات شرایط محیطی و تغییرات آب و هوایی در زندگی روزمره محسوس است، برای مثال دیدن هاله ماه در شب به‌طور غیرمستقیم به مردم هشدار می‌دهد که باید خود را برای بارندگی آماده کنند، تا بتوانند تصمیمات بهتری در زمینه‌های کشاورزی، منابع آب و جابه‌جایی دام‌ها اتخاذ کنند.

۴. **نقش اجتماعی و فرهنگی:** این باور، بخشی از حکمت بومی مراغیان است که نه تنها برای پیش‌بینی وضعیت آب و هوا، بلکه به‌عنوان عنصری از هویت فرهنگی آن‌ها شناخته می‌شود. این‌گونه باورها به‌طور ضمنی بر ارزش‌های محیط‌زیستی و زندگی هماهنگ با طبیعت تأکید دارند و نقش مهمی در آگاهی‌بخشی و حفظ پایداری منابع طبیعی در جوامع کشاورزی ایفا می‌کنند.

۵. **توصیف فربه:** این باور عامیانه در میان مراغیان بازتابی از حکمت بومی و تجربه‌های زیسته آن‌ها از تغییرات طبیعی است. هاله ماه به‌عنوان نشانه‌ای از بارندگی، نمادی از هماهنگی انسان و طبیعت تلقی می‌شود. مراغیان از این نشانه‌ها برای تصمیم‌گیری‌های کشاورزی و مدیریت منابع بهره می‌برند و آن را نه تنها ابزار پیش‌بینی، بلکه عامل اجتماعی و فرهنگی می‌دانند. از منظر گیرتز، این باورها فراتر از توضیح ساده پدیده‌های طبیعی بوده و معنای اجتماعی خاصی دارند که به تنظیم روابط انسان با طبیعت و جامعه کمک می‌کنند.

باور عامیانه سوم: میورچونا لوئشی دم د کوپو بیگ وورندگیه، یعنی (مورچه‌ها جلوی در لانه‌شان جمع شوند بارندگی خواهد شد).

۱. لایه ظاهری (توصیف نحیف): این باور که رفتار مورچه‌ها را به پیش‌بینی وضعیت بارندگی مرتبط می‌کند، به‌طور آشکار بیان می‌کند که با جمع شدن مورچه‌ها در جلوی لانه‌شان، نشانه‌ای از بارندگی در پیش است.

۲. معنای نمادین و عمیق‌تر: این باور نشان‌دهنده ارتباط مراغیان با طبیعت است و معتقدند که مورچه‌ها و دیگر موجودات طبیعی از تغییرات جوی آگاهند. رفتار این موجودات به‌عنوان پیش‌بینی‌هایی از وضعیت آینده عمل می‌کند و در جوامع کشاورزی و دامداری، برای برنامه‌ریزی و تنظیم فعالیت‌های روزمره مانند کشاورزی و دامداری اهمیت دارد.

۳. شرایط استفاده و بافت اجتماعی: این باور در میان مراغیان زمانی به‌کار می‌رود که بخواهند پیش‌بینی کنند که آیا بارندگی در پیش است یا خیر. این باور بیشتر در فصول تغییرات جوی، به‌ویژه در اواخر فصل تابستان و اوایل پاییز که بارندگی‌های شدیدی ممکن است اتفاق بیفتد، کاربرد دارد.

۴. نقش اجتماعی و فرهنگی: این باور در فرهنگ مراغیان نشان‌دهنده ارتباط انسان‌ها با دنیای طبیعی است. مردم مراغی از رفتار مورچه‌ها برای پیش‌بینی تغییرات جوی استفاده می‌کنند، به‌ویژه در زمینه کشاورزی و دامداری. این حکمت بومی، براساس مشاهده و تجربه طبیعت، به پیش‌بینی‌های دقیقی منجر شده است.

۵. توصیف فربه: باور به اینکه مورچه‌ها با جمع شدن در جلوی لانه‌شان نشانه‌ای از بارندگی هستند، نشان‌دهنده تعامل انسان‌ها با طبیعت است. از دیدگاه گیرتز، این باورها بخشی از «معنای اجتماعی» هستند که در بافت فرهنگی و اجتماعی مراغیان

تحلیل توصیفی ضرب‌المثل‌ها و باورهای... _____ محمد مبینی شورشانی و همکاران

شکل گرفته‌اند. مراغیان با استفاده از تجربه‌های زیسته و مشاهده طبیعت به پیش‌بینی‌هایی دست می‌یابند که به آن‌ها در کشاورزی و دامداری کمک می‌کند. این باورها به‌عنوان حکمت بومی در سازگاری با طبیعت و مدیریت منابع طبیعی عمل می‌کنند.

باور عامیانه چهارم: گُربان رو به قِبلِ صورتشِ بِشورِگانِ مَمونِ مُوگ، یعنی (اگر گربه رو به قبله بنشیند و صورتش را بشورد؛ (زمانی است که گربه دستانش را زبان زده و بعد به صورت خود می‌مالد) مهمان خواهد آمد).

۱. **لایه ظاهری (توصیف نحیف):** این باور عامیانه به رفتار گربه در خانه اشاره دارد که به‌طور خاص وقتی گربه صورت خود را می‌شوید و رو به قبله می‌نشیند، نشانه‌ای است که ورود مهمان در پیش است. این پیش‌بینی به‌طور ظاهری رفتار حیوانات را با وضعیت اجتماعی خانه مرتبط می‌کند.

۲. **معنای نمادین و عمیق‌تر:** این باور عامیانه در لایه‌های عمیق‌تر به ارتباط معنوی بین انسان‌ها و حیوانات اشاره دارد. گربه‌ها در فرهنگ مراغی نماد روابط انسانی و اجتماعی هستند. در جوامع سنتی که مهمان‌نوازی اهمیت ویژه‌ای دارد، این باور به پیش‌بینی ورود مهمان از طریق نشانه‌های طبیعی اشاره دارد.

۳. **شرایط استفاده و بافت اجتماعی:** این باور در جامعه مراغی برای پیش‌بینی ورود مهمان به‌کار می‌رود و در فصولی که مهمان‌نوازی و مراسمات اجتماعی رایج هستند، اهمیت بیشتری پیدا می‌کند. در جامعه مراغی که روابط اجتماعی بر پایه مهمان‌نوازی استوار است، این باور به‌عنوان نشانه‌ای فرهنگی و اجتماعی در تعاملات مردم کاربرد دارد.

۴. **نقش اجتماعی و فرهنگی:** این باور در فرهنگ مراغیان نشان‌دهنده اهمیت مهمان‌نوازی و پیش‌بینی رویدادهای اجتماعی از طریق نشانه‌های طبیعی است. در بین مراغیان، این باور جزئی از حکمت بومی و تجربیات اجتماعی مردم است و نه تنها به تعیین زمان پذیرایی از مهمان کمک می‌کند، بلکه نماد هارمونی میان انسان و طبیعت در این فرهنگ است.

۵. **توصیف گربه:** این باور عامیانه در فرهنگ مراغیان فراتر از یک رفتار ساده گربه است. این باور، که گربه را به عنوان پیش‌بینی‌کننده ورود مهمان می‌شناسد، نماد پیوند عمیق انسان‌ها با دنیای طبیعی و حیوانات است. از منظر رویکرد گیرتز، این رفتار نه تنها یک عمل فیزیکی است، بلکه یک نشانه فرهنگی و اجتماعی است که معناهای عمیق‌تری را در خود دارد. به طور نمادین، گربه‌ها در این فرهنگ نه تنها موجودات طبیعی، بلکه ابزارهای پیش‌بینی تغییرات اجتماعی هستند. این باور به طور غیرمستقیم بر نقش مهمان‌نوازی و روابط اجتماعی تأکید دارد و به عنوان یک سیستم معنایی در فرهنگ مراغی عمل می‌کند که ارتباط انسان با دنیای طبیعی و اجتماعی را نمایان می‌سازد. در واقع، این باور به ما نشان می‌دهد که چگونه رفتارهایی مانند شستن صورت گربه می‌توانند به عنوان «رمز» و «علامت» در یک سیستم معنایی و فرهنگی عمل کنند که پیش‌بینی‌های اجتماعی را شکل می‌دهد.

۶. نتیجه

پژوهش حاضر با رویکرد توصیفی تفسیری کلیفورد گیرتز و هدف بررسی ضرب‌المثل‌ها و باورهای عامیانه مراغیان الموت از منظر معناشناسی فرهنگی انجام شد. نتایج تحقیق نشان داد که این عناصر فرهنگی نه تنها به عنوان ابزارهای زبانی بلکه به عنوان

تحلیل توصیفی ضرب‌المثل‌ها و باورهای... _____ محمد مبینی شورشانی و همکاران

ساختارهای نمادین و معنادار، نقش مهمی در تبیین روابط اجتماعی، هویت قومی و ارزش‌های فرهنگی مراغیان ایفا می‌کنند. ضرب‌المثل‌ها و باورهای عامیانه در این جامعه به‌عنوان کدهای فرهنگی عمل کرده و مفاهیم ارزشی مانند هم‌بستگی اجتماعی، انسجام خانوادگی، پای‌بندی به سنت‌ها و مواجهه با تغییرات اجتماعی را منتقل می‌کنند. برخی از این ضرب‌المثل‌ها بر اهمیت ازدواج درون‌گروهی و حفظ اصالت قومی تأکید دارند و برخی دیگر بر استقلال اقتصادی و عزت‌نفس اجتماعی. این یافته‌ها نشان‌دهنده این است که ضرب‌المثل‌ها ابزارهای اجتماعی مؤثری هستند که رفتارها و تصمیم‌گیری‌ها را هدایت می‌کنند و نگرش مراغیان نسبت به مفاهیمی همچون کار، فقر، قدرت اجتماعی و تعاملات گروهی را بازتاب می‌دهند. باورهای عامیانه نیز به‌عنوان ابزارهای شناختی برای درک محیط و تنظیم روابط اجتماعی عمل می‌کنند و در شکل‌دهی به مناسبات اجتماعی و حفظ هویت فرهنگی نقشی کلیدی دارند.

یکی از نتایج مهم این تحقیق این است که این ضرب‌المثل‌ها و باورها علاوه بر تقویت هویت فرهنگی، در مقابله با تغییرات اجتماعی نیز نقش دارند و به‌ویژه در مواجهه با فرایندهای مدرنیزاسیون، همچنان به‌عنوان ابزاری برای مقاومت در برابر تغییرات ناگهانی عمل می‌کنند. با این حال، تغییراتی در کارکرد این باورها در نسل‌های جدید مشاهده می‌شود که به‌تدریج در مواجهه با تحولات فرهنگی از میزان استفاده و پذیرش این مفاهیم کاسته شده است.

درنهایت، این پژوهش نشان داد که ضرب‌المثل‌ها و باورهای عامیانه در فرهنگ مراغیان الموت نه‌تنها به‌عنوان بازتابی از تجربه‌های زیسته و ارزش‌های فرهنگی عمل می‌کنند بلکه در انتقال دانش، تثبیت هویت قومی و تنظیم روابط اجتماعی نقش عمده‌ای دارند. این یافته‌ها اهمیت مطالعه و مستندسازی این عناصر فرهنگی به‌عنوان

بخشی از میراث ناملموس را نمایان می‌کند و می‌تواند زمینه‌ای برای تحقیقات بیشتر در جوامع مشابه و مطالعات بین‌رشته‌ای فراهم آورد.

پی‌نوشت‌ها

1. Lévi-Strauss
2. Vladimir Propp

منابع

- بابازاده، ر.، زنجانی ح.، و سیف‌الهی، س. (۱۳۹۸). تحلیل جامعه‌شناختی گفتمان فولکلور آذربایجان براساس داستان قاجاق نبی و ضرب‌المثل‌های رایج از منظر گفتمان‌شناسی انتقادی. *بهارستان سخن*، ۴۶، ۹۷-۱۱۶.
- پورابراهیم، ش.، و نعمتی، ف. (۱۳۹۹). کاوشی در ابعاد شناختی، فرهنگی و بافتی ضرب‌المثل‌های نمادین گویش دلواری با استفاده از انگاره آمیختگی مفهومی بسط‌یافته آندرسون (۲۰۱۳). *پژوهش‌های زبان‌شناسی*، ۲۳، ۹۷-۱۲۲.
- تقی‌زاده داوری، م.، و بابایی، ا. (۱۳۹۵). تفسیر نمادهای دینی در مناسک شیعی (مطالعه موردی: نخل‌گردانی در ایبانه). *شیعه‌شناسی*، ۵۳، ۳۵-۶۶.
- خسروی شکیب، م. (۱۴۰۳). بررسی و تحلیل «ماهیت جنسیتی» در ضرب‌المثل‌های فارسی با تأکید بر رویکرد فمینیسم اگزیستانسیالیست. *تحقیقات فرهنگی ایران*، ۶۷، ب (وزارت علوم/ISC ۲۲، صص ۸۳-۱۰۴).
- سرافراز، ی. (۱۳۹۹). یادداشتی مختصر در باب خاستگاه‌ها، تطور و معنای توصیف فربه. *سایت انسان‌شناسی و فرهنگ*.
- شاه‌محمدی، ر.، و پاسالاری بهجانی، ف. (۱۳۹۴). مناسک دینی از دیدگاه کلیفورد گیرتز (تأکید بر کارکرد آن‌ها). *پژوهشنامه‌ی ادیان*، ۱/۱، ۴۹-۷۱.

تحلیل توصیفی ضرب‌المثل‌ها و باورهای... _____ محمد مبینی شورشانی و همکاران

فرانزده‌پور، ف.، و ایران‌نژاد، ز. (۱۳۹۷). بازنمایی کارکرد عناصر اقلیمی و معیشتی در ساخت طرح‌واره‌ای ضرب‌المثل‌های طالقان با رویکرد زبان‌شناسی اجتماعی - شناختی. *پازند*، ۱۴، ۸۳-۹۶.

فضائی، س.م.، و شریفی، ش. (۱۳۹۲). بررسی طرح‌واره‌های قدرتی در برخی ضرب‌المثل‌های زبان فارسی. *زبان‌شناسی و گویش‌های خراسان*، ۱، ۱۳۱-۱۴۴.

قجقی‌نژاد، ش.، باصری، ع.، سید، م.، و رشیدوش، و. (۱۳۹۹). بررسی انسان‌شناسی نمادین مناسک و آیین‌های شمنی در بین اقوام ترکمن براساس دیدگاه کلیفورد گیرتز. *مطالعات باستان‌شناسی پارسه*، ۱۱، ۲۱۹-۲۳۵.

گیویان، ع. (۱۳۸۶). کلیفورد گیرتز و دیدگاه تفسیری او در باب دین و فرهنگ. *مطالعات فرهنگی و ارتباطات*، ۱۰، ۱-۲۷.

Reference

- Babazadeh, R., Zanjani, H., & Seyfollahi, S. (2019). Sociological analysis of Azerbaijani folklore discourse based on the story of Qachaq Nabi and common proverbs from the perspective of critical discourse analysis. *Baharestan-e Sokhan*, 16(46). [in Persian].
- Farazandeh-Pour, F., & Iran-Nejad, Z. (2018). Representation of the functions of climatic and livelihood elements in the schematic structure of Taleqan proverbs: A socio-cognitive linguistics approach. *Pazand*, 14(52-53), 83-96. [in Persian]
- Fazaeli, S. M., & Sharifi, Sh. (2013). An examination of power schemas in some Persian proverbs. *Linguistics and Khorasan Dialects*, 1, 131-144. [in Persian].
- Geertz, C. (1973). The interpretation of cultures. Basic Books.
- Ghajeghi-Nejad, Sh., Baseri, A., Seyed, M., & Rashidvash, V. (2020). A symbolic anthropological study of shamanic rituals and ceremonies among the Turkmen ethnic groups based on Clifford Geertz's perspective. *Parseh Journal of Archaeological Studies*, 4(11), 219-235. [in Persian].
- Givian, A. (2007). Clifford Geertz and his interpretive view of religion and culture. *Cultural Studies and Communication*, 3(10), 1-27. [in Persian]

- Khosravi-Shakib, M. (2024). An examination and analysis of “gendered nature” in Persian proverbs with an emphasis on the existentialist feminist approach. *Iranian Cultural Research*, 67, 83-104. [in Persian].
- Lévi-Strauss, C. (1963). The structural study of myth. *Journal of the Royal Anthropological Institute*, 93(2), 203-221.
- Pour-Ebrahim, Sh., & Nemati, F. (2020). An exploration of the cognitive, cultural, and contextual dimensions of symbolic proverbs in the Delvari dialect using Anderson’s (2013) extended conceptual blending model. *Journal of Linguistics Research*, 12(2), 97-122. [in Persian].
- Propp, V. (1968). *Morphology of the folktale*. University of Texas Press.
- Sarafraz, Y. (2020). A brief note on the origins, evolution, and meaning of thick description. *Anthropology and Culture*, 29. [in Persian].
- Shah-Mohammadi, R., & Pasalari-Behjani, F. (2015). Religious rituals from Clifford Geertz’s perspective (With an emphasis on their functions). *Research Journal of Religions*, 9(18), Fall & Winter. [in Persian].
- Taghizadeh-Davari, M., & Babaei, O. (2016). Interpretation of religious symbols in Shi’i rituals (Case study: Nakhil-gardani ceremony in Abyaneh). *Journal of Cultural Studies*, 14, 53, 35-66. [in Persian].
- White, G. M. (1987). Proverbs and cultural models: An American psychology of problem solving. In D. Holland & N. Quinn (Eds.), *Cultural models in language and thought* (pp. 151–72). Cambridge University Press.